כאותה ששנינו כותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו כיון שהחזיק זה בקרקע נקנה שטר בכל מקום שהוא וזו היא ששנינו נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ושטר וחזקה אגב שאני דהא מטבע דלא ניקני בחליפין ואגב ארעא ניקני כי הא דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי אקנינהו ניהליה לרב שמואל בר אחא אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך: אבל לא מכר לא את העבדים ולא את המרצופין ולא את האנתיקי וכו': מאי אנתיקי אמר רב פפא עיסקא דבגווה: **מתני'** מכר את הקרון לא מכר את הפרדות מכר את הפרדות לא מכר את הקרון מכר את הצמד לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד ר' יהודה אומר הדמים מודיעין כיצד אמר לו מכור לי צימדך במאתים זוז הדבר ידוע שאין הצמד במאתים זוז וחכמים אומרים אין הדמים ראיה: **גמ'** תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דרבי אבהו מכר את הקרון מכר את הפרדות והא אנן לא מכר תנן אמר ליה איסמייה אמר ליה לא תיתרגם מתניתיך באדוקין בו: מכר את הצמד לא מכר את הבקר וכו': היכי דמי אילימא דקרו לצימדא צימדא ולבקר בקר פשיטא צימדא זבין ליה בקר לא זבין ליה ואלא דקרו ליה נמי לבקר צימדא כוליה זבין ליה לא צריכא באתרא דקרו ליה לצימדא צימדא ולבקר בקר ואיכא נמי דקרו לבקר צימדא ר' יהודה סבר הדמים מודיעין ורבנן סברי אין הדמים ראיה ואי אין הדמים ראיה ליהוי ביטול מקח

וכי

כאותה ששנינו. שמותר לעשות כן אע"ג דמיחזי כשיקרא דאין כאן הפסד לשום אדם אלא למוכר עצמו שאם יאבד השטר וימצאנו לוקח שכתב בשמו יטעון שלקחו מזה המוכר ואי הוא לא חייש להכי אנן לא חיישינן בשבילו: **כיון שהחזיק זה.** הלוקח בקרקע. מסקנא דמילתיה דאמורא הוא ולא מן המשנה: **נקנה השטר.** שנכתב קודם המכירה לזה הלוקח בכל מקום שהוא שהרי דעתו של מוכר להקנות השטר ללוקח וקני ליה לשטר אגב קרקע כדין כל מטלטלין הנמכרין עם קרקע שנקנין בחזקת קרקע כאילו עבד משיכה במטלטלין גופייהו וכדמפרש: **וזו היא ששנינו כו'.** בקדושין (דף כו.) נפקא לן מקראי: **שאין להם אחריות.** מטלטלין ושטר: **שיש להם אחריות.** מקרקעי: **בכסף בשטר ובחזקה.** בכסף שקבל מן הקרקע או שהחזיק בה נקנין גם מטלטלין. וקס"ד השתא דהשטר במילי בעלמא מיקני שנתרצה המוכר להקנות ללוקח ואע"פ שלא בא השטר לידו ללוקח קני ליה כ"ש לעיל דשטר בשטר מיקני דאילו הכא אפילו במילי גרידי קני ליה בלא שטר וכ"ש דמיקני במילי הכתובים בשטר: ומשני מאי דקני שטר **אגב.** ארעא שאני דכיון שהחזיק בקרקע קני ליה לשטר אגב ארעא דמקראי נפקא לן בקדושין ולאו היינו מילי אלא מעשה גדול הוא כמשיכת הממון עצמו: **דהא מטבע כו'.** בפרק הזהב ט) והתם מפרש טעמא: **בחליפין.** בקנין סודר: **אגב אסיפא.** סף ביתו מקרקע כדי שיביאם לו והיינו הרשאה ואילו לא אקנינהו ניהליה לא הוו יהבי ליה דלא ליחייבו באונסא דאורחא כדאמר בב"ק (קד:): **נפק לאפיה.** מרוב שמחת מעותיו שהביא: **עד תווך.** מקום במסכת נדה (דף נג:) וכך שמו. ולאשמועינן אתא דמשום קנין זה מסרו לו המעות דכיון דנפק לאפיה שמעינן דהביא המעות: **העבדים.** המשמרים והמנהיגים הספינה: **המרצופין.** שקין גדולים שבהן משימין הפרקמטיא אשר בספינה: **עיסקא דבגווה.** פרקמטיא שבה: **מתני' קרון.** עגלה: **הפרדות.** המושכות בקרון. וכשאין אדוקין בו איירי כדמפרש בגמ'. דרך פרדות לקרון וצמד לבקר וכלים לחמור: **צמד.** הוא העול וכלי העגלה קטנה והעגלה עצמה המחברין את השוורים יחד: **לא מכר את הצמד.** דברי הכל היא *אלא דפליגי רבי יהודה ורבנן בפירוש דהך מילתא דלרבי יהודה זימנין מכר וזימנין לא מכר ולרבנן לעולם לא מכר: **אין הדמים ראיה.** אלא כמתנה ביקש ליתן לו המותר. אי נמי ליהוי מקח טעות כדאמרינן בגמרא ויחזיר לו מעותיו ויטול צמדו:

גמ' איסמייה. מקמי מתניתין: **ספרגס מתניתא בשאדוקין בו.** שקשורין ביחד בשעת המכירה הלכך הכל מכר ומתניתין בשאין אדוקין: **היכי דמי.** דמיפלגי רבי יהודה ורבנן: **אילימא דקרו ליה.** באותה העיר לצימדא צימדא. העול קורין אותו באותה העיר צמד ולא השוורים: **ולבקר.** קורין בקר ולא צמד: הכי גרסינן **צמד וכין ליה בקר לא וכין ליה.** ואמאי קאמר רבי יהודה דדמים מודיעין שמכר את הבקר והלא בקר אינו בכלל צמד כלל דנימא לשון שלו כך הוא שקרא גם לבקר צמד ואפילו בשאדוקין בו נמי לא קני דהא לא מפלגינן בין אדוקין לשאינן אדוקין כדמפלגינן גבי קרון ופרדות ולקמיה בשמעתין (עח:) נמי אמרינן דמתניתין מילי מילי קתני: הכי גרסינן **ואלא דקרו ליה נמי לבקר צמד כולה** וכין ליה. דכי האי גוונא גרסינן גבי המוכר בית למכירו בבירה גדולה בפרק המוכר את הבית (לעיל דף סח:): **כולה וכין ליה.** ואמאי אמרי רבנן אין הדמים ראיה הא ודאי כיון דכולי עלמא קורין גם לבקר צמד וגם הדמים מודיעין עליה דמוכר רמיא לגלויי דלא בקר קא מזבין אלא העול לבדו ומדלא פירש אמרינן שמכר הכל: ה"ג **לא צריכא באתרא דאיכא דקרו ליה לצמד צמד ולבקר בקר ואיכא דקרו נמי לבקר צמד.** והשתא מספקא לן בהאי גברא מהי מינייהו הוא אם קרא לבקר צמד אם לאו: **רבי יהודה סבר הדמים מודיעין.** שהוא מן הקורין לבקר צמד ובקר מכר עם הצמד: **ורבנן סברי.** כיון דיש קורין לבקר בקר ולא קרו ליה צמד לא אמרינן הדמים מודיעין דדלמא האי מינייהו הוא ולא מכר את הבקר דיד לוקח על התחתונה דלוקי ממונא בחזקת מריה ולא אמרינן דמים מודיעין אבל היכא דכל בני העיר קורין לבקר צמד כיון דפשיטא לן דהאי גברא רגיל לקרות גם לבקר צמד וגם דמים הרבה יש כולה זבין ליה: **ואי אין הדמים ראיה.** כלומר נהי נמי דאין הדמים ראיה ומכר את הצמד לא מכר את הבקר דמשמע אבל הצמד מכור ואמאי ליהוי ביטול מקח שיבטל המקח ויחזיר לו דמיו ויטול צמדו כדין כל אונאה יתר משתות דבטל המקח בפרק הזהב (ב"מ דף מט:) ובשתות מלומלם אמרינן קנה ומחזיר אונאה ובפחות הויא מחילה:

ה"ג

נקנה השטר בכל מקום שהוא. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דמילי במילי מיקנו הא הכא לא קנו שעבוד השטר דבלאו הכי שעבד נכסיו למוכר שלהו בעדים גובה מנכסים משועבדים ואין מועיל אלא לקנות שטר עצמו וי"ל דמשמע ליה בכל ענין בין החזיק בעדים בין בלא עדים שלא נשתעבדו נכסיו ובכל ענין קתני נקנה השטר בכל מקום שהוא אבל אכתי קשה דהיכי מוכח מהכא דמיקנו מילי במילי דהכא לא חזינן דמיקנו אלא לענין שטר מכר הכתוב בשם מוכר ללוקח *ובההיא ודאי מהניא מסירה בלא כתיבה לכולי עלמא אבל מוכר או נותן שטר שיש לו על אחרים לעולם לא מקנו במילי במסירה למודה עד שיכתוב ונראה לפרש דהכי פריך והא אגב מילי נינהו וקנין גרוע הוא (א) דאפ"ה מקני בלא מסירה לקנות שעבוד שטר הכתוב בשמו א"כ אפילו בשטר שאינו כתוב בשמו תועיל מסירה בלא כתיבה כיון דשעבוד כל כך קל לקנות ומשני אגב שאני דאין אגב קנין גרוע דאלים קנין אגב כמסירה גמורה דהא אפי' דבר דאין נקנה בחליפין נקנה אגב קרקע וחשיב כמסירה ומשיכה והגבהה ורבינו שמואל מפרש דהשתא לא אסיק אדעתיה קנין אגב וס"ד דקני במה שנתרצה לו וקשה דא"כ אמאי איצטריך למימר כיון שהחזיק בקרקע נקנה כו' כיון שאינו קונה ע"י כך וי"ל דס"ד דלא נתרצה לו עד שיחזיק ומ"מ מילי נינהו כיון דקני ע"י מה שנתרצה: **רב פפא** הוו ליה תריסר אלפי זוזי. לפי ספרים דגרסי בהגוזל (ב"ק דף קד: ושם) דהוה מסיק קשה דהיכי קנינהו ניהליה ואנן נמי היכי כתבינן הרשאה אמלוה הא אמר בפ' מי שמת (לקמן דף קנג.) מתנת שכיב מרע שכתב בה קנין אקרבה אתרי ריכשי כו' הרי היא כמתנת שכיב מרע שאם אמר הלואתו לפלוני הלואתו לפלוני משמע דבריא לא מצי למיקני הלואה אפי' בקנין דהתם בקנין איירי וליכא למימר דהתם מיירי בהלואת מטבע שאינו נקנה בחליפין דא"כ בחנם נקט הלואה דהוה ליה למימר מטבעותי לפלוני ועוד דאמרי' התם (דף קמח.) למימרא דסבר רב נחמן מילתא דליתא בבריא איתא בשכיב מרע דליתא כו' והאמר רב נחמן שכיב מרע שאמר הלואתי לפלוני כו' ומשני הואיל ויורש יורשה אי נמי במעמד שלשתן הוה ליה למימר דליתא בבריא אפילו בהלואה דמטבע אגב קרקע ואור"ת דתקנת חכמים היא לענין הרשאה שיוכל לעשות שליח אפילו בהרשאת מלוה אע"ג דאין יכול להקנותה:

וכי

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"ז מהלכות מכירה הל' יד ועי' בהשגות ובמ"מ:

יג ב מיי' שם ופי' בהג"ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' סו סעיף י:

יד ג מיי' שם הלכה ז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רג סעיף א:

טו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:

טז ה מיי' שם סמג שם טוש"ע שם וסי' קנב סעיף א וע"ש:

יז ו מיי' פכ"ז מהלכות מכירה הל' ג סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף ג:

יח ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

יט ח מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ח:

כ ט י מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג ועיין בהג"ה:

כא כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

◆

רבינו גרשום

כאותה ששנינו. כיון שנתן זה הלוקח המעות והחזיק בשדה אע"ג דעדיין לא בא השטר לידו נקנה לו השטר. אלמא דמילי במילי השטר קונה בלא מסירה: ומשני האי דקני השטר אגב ארעא שאני הואיל דהחזיק בקרקע דהא מטבע וכו' אבל בעלמא לא קני בלא מסירה: אגב אסיפא דביתיה. אגב חצירו שהיא לסוף ביתו: כי אתא. רב שמואל: נפק רב פפא לאפיה עד תווך. כלומר עד אותו מקום מרוב שמחה שהביא לו מעותיו: פיסקא העבדים. המשמרים את הספינה: ולא את המרצופין. שנושאים בהם הפרקמטיא מספינה ליבשה: אנתיקי עיסקא דבגוה. פרקמטיא: פיסקא מכר את הקרון. העגלה סתם: לא מכר את הפרדות. שמושכין את הקרון משום דלא שייכי לקרון. דרך פרדות למשוך קרונות ודרך שוורים לחרוש ודרך חמור למשוי ודרך סוס לרכיבה: א"ל איסמי'. מקמי מתני': א"ל תתרגם מתניתך. בקשורין הפרדות בקרון בשעת מכירה מש"ה מכר הפרדות. אבל במתני' לא היו אדוקין בו: מכר את הצמד סתם לא מכר את הבקר. דהואיל דלא פירש. צמד היינו העול שמעמידין בו את השוורים: ר' יהודה אומר וכו' וחכ"א אין הדמים ראיה. שמא בשעה רצה ליתנם לו: ואיכא דקרו נמי לבקר צימדא. ומש"ה קאמרי רבנן הואיל דאיכא דקרו לבקר צימדא ולבקר בקר הואיל דלא פירש אע"ג דאיכא דקרו לבקר צימדא: ור' יהודה אומר הדמים מודיעין. אע"ג דלא אמר הוו מכורין: ולרבנן אם אין הדמים מודיעין הרי המקח קיים והא אית ביה כמה וכמה אונאה בכל וכל ובדין הוא דיבטל כולו מקח דיותר משתות הוי אונאה ובטול מקח דהדבר ידוע שאין הצמד שוה מאתים:

מסורת הש"ס

א) לקמן דף קסו:, ב) [קידושין כו.], ג) ב"ק קד: ע"ש ב"מ מו. לקמן קנ:, ד) [לקמן עח:], ה) [פי' הוא הממון שבתוך הספינה. ערוך ערך אנתיקי], ו) [לקמן עח:], ז) [ב"מ מו:], ח) שם, ט) [ב"מ מו.].

◆

גליון הש"ס

גמ' ל"צ באתרא וכו'. לעיל סא ע"ב תד"ה ש"מ: רשב"ם ד"ה לא מכר את הצמד. אלא דפליגי ר"י ורבנן. כה"ג לעיל ר"פ חזקת הבתים במתני'. וכן בסנהדרין כג ע"א בתוס' עירובין מח ע"א ד"ה ר"י: תוד"ה נקנה השטר. ובההיא דאי מהניא מסירה. עיין בתו' תולדות אדם להרשב"א סי' ל"ט:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נקנה וכו' ואפ"ה מיקני:

◆

מוסף רש"י

כותבין שטר למוכר. דלוגי הוא אלא למוכר וכיון שהוא רוצה יכתוב לו (לקמן קנא.) שדי מסורה לפלוני, ולא אמרינן שטר מוקדם הוא כיון דקני מגיה מהשתא, ולא נמי לכתבי דאמר (ב"מ יג.) עדיו בחתומיו וכן לו (קידושין כו.). כיון שהחזיק כו'. ר' חייא בר אבין אמר לה ואהנה מן המשנה (שם). נקנה השטר. כגון שאמר לו זה קני קרקע בחזקה והשטר עמה (שם). מסקנא דמילתא דרב הונא היא, אם קדם מוכר וכתב לו את השטר ואח"כ מכר לזה את השדה, כיון שהחזיק הלוקח בשדה נקנה לו השטר בכל מקום שהוא, דאין אדם יכול לעכבו, לדלעתו בן מכר לו את השדה שיזכה הלוקח בשטר הנכתב לו לעמוד, וכשהחזיק בשדה נקנה לו השטר (לקמן קנא.). נקנין עם נכסים שיש להן אחריות. אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע באחד משלשה קניים נקנים מטלטלין עמה (קידושין כו. ובעי"ז ב"ק יב.). אקנינהו ניהליה לרב שמואל. שהיה הולך לשם כדי שיביאם לו, שאלו לא הקנה לו לא היה נותנם לו מי שהפקדון אצלו, שאם יאבדו בדרך יחזור רב פפא ויתבעם (ב"מ מו.). אסיפא דביתא. מפתן ביתו דמחובר לקרקע הוא ולקרקע הוא, כך שמעתי. ל"א סיפא דביתא, סוף בית, הקנה לו זוית אחת (ב"ק קד.) שהקנה לו כשיעור קרקע לניסת ביתו ואגבי הקנה לו המעות כתורת הרשאה המפורשת בב"ק (שם). אי נמי הלך והחזיק הקרקע והקנה לו המעות בכל מקום שהן (לקמן קנ.). נפק לאפיה. הלך לקראתו. עד תווך. שם מקום (ב"ק קד: ב"מ מו.). משום שמחה שהביא לו מעותיו (ב"ק קד.) יש מפרשים תווך הדרך ומפרשין נמי שלא יחזיק בהן לעצמו, ולא היא, דכיון דכתב בהרשאה וכל מאן דמתעבר ליה מן דינא קבלתי כגון לזוכה, מיגו שמעינן דשליח שויה, הכי מפרש בב"ק שם (לקמן קנ.). את הצמד. העול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמדים (ב"מ מו.). הדבר ידוע. שאין צמד נמכר במאתים זוז, אלא במית שהיה עם הבקר מכרו לו (שם). אין הדמים ראיה. אע"ג דלא שוה כולי האי, מחולי מחליה לוקח זה יותר הדמים, ודיי לית ליה שיהא מיחל מן הפקח אלא אם כן פירש (שם). איסמייה. אסיר ברייתא זו מגירסתי (ב"מ כו.).